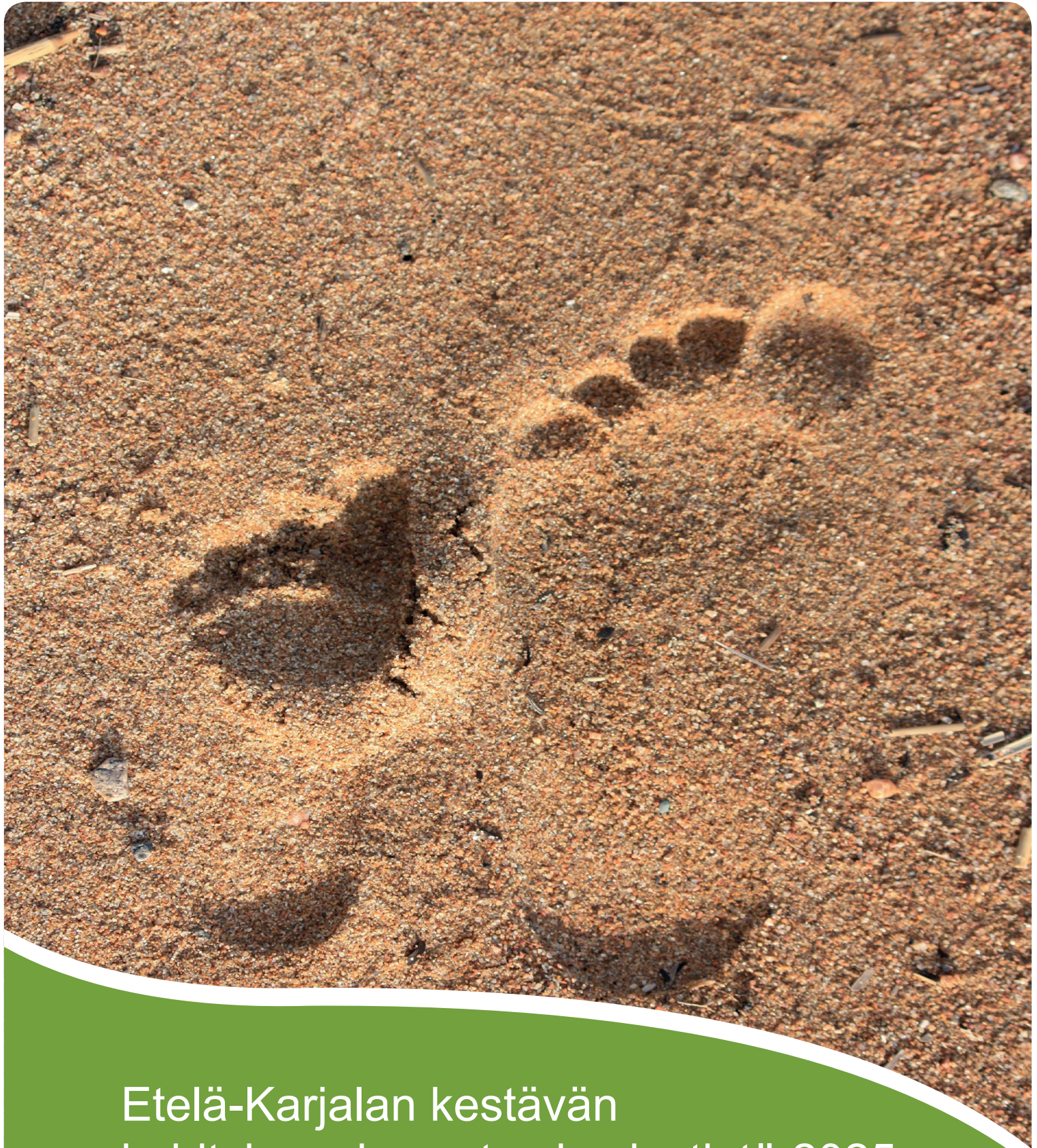

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Etelä-Karjalan kestävän kehityksen kasvatus ja viestintä 2025

Toimintaohjelma

Etelä-Karjalan kestävän kehityksen kasvatus-toimintaohjelma on yhdessä laadittu suunnitelma, jossa vahvistetaan eri toimijoiden alueellista yhteistyötä kestävän kehityksen edistämiseksi ja työn vaikuttavuuden lisäämiseksi aina vuoteen 2025 asti. Toimenpideohjelman edistää omalta osaltaan maakunnassa eri sektoreilla sovittuja kestävän kehityksen tavoitteita käytännön tasolla.

Kestävän kehityksen kasvatus ja viestintä

Kestävän kehityksen kasvatuksella ja viestinnällä tarkoitetaan kaikille ja kaikenikäisille eteläkarjalaisille suunnattua valistus-, neuvonta-, tiedotus-, viestintä- ja kasvatustoimintaa, jonka päämääränä on edistää yksilöiden ja yhteisöjen arvojen, tietojen, taitojen ja toimintatapojen muuttumista kestävän kehityksen mukaisiksi. Kestävän kehityksen kasvatus on laaja-alaista. Se on mm. luonto-, kuluttaja-, kansainvälisyys-, rauhan-, kulttuuri-perintö- tai tulevaisuuskasvatusta ja neuvontaa.

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys on paikallista ja globaalia yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata tuleville sukupolville vähintään yhtä hyvät toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on. Tähän päästään niin, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa Etelä-Karjalassa. Kestävä kehitys voidaan jaotella ekologiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyYTEEN.

Kasvatustyötä tekevät tahot

Kestävän kehityksen kasvatustyötä tekeviä tahoja löytyy Etelä-Karjalassa kaikilta yhteiskunnan ja elinkeinoelämän osa-alueilta: yritysten, julkisorganisaatioiden ja yhdistysten ympäristöviestintää tekevät tahot, kulttuurintuottajat, kasvatus- ja opetushenkilökunta, yritysten, yhdistysten ja kuntien ympäristöneuvojat ja ympäristövastaavat, luonto-oppaat, kerhot ja järjestöt, ympäristöviranomaiset, kouluttajat ja konsultit, isännöitsijät, asukastoimikunnat, seurakunnat, suunnittelijat jne.

Kasvatustyön mahdollistajat

Käytännön viestintä-, neuvonta-, valistus- ja kasvatustyö, kuten kaikki muutokseen tähtäävä työ, edellyttää toimivaa verkostoa, resursseja ja aiheeseen sitoutunutta työympäristöä ollakseen vaikuttavaa. Kestävän kehityksen kasvatustyön mahdollistajia ovat muun muassa henkilöresurssit (työaika), työn arvostus, ammattitaito (koulutus), yhteistyöverkosto ja taloudelliset resurssit.

Lähtökohta: Ihmiset ovat vieraantuneet omasta kulttuuriympäristöstään ja luonnosta, eivätkä tunnista niiden merkitystä oman hyvinvointiinsa. Kansalaisten keskuudessa tulee lisätä tietoisuutta sekä luonnonympäristön että rakennetun kulttuuriympäristön tarjoamista mahdollisuuksista Etelä-Karjalassa ja herättää halu suojella lähiympäristöä, jotta sen monimuotoisuus säilyy ja eri ekosysteemien toiminta varmistuu.

Tavoite: Eteläkarjalaisilla on vahva ympäristö- ja luontosuhde: oma lähiympäristö koetaan tärkeäksi, se halutaan säilyttää monimuotoisena ja siitä osataan nauttia.

Toimenpide	Indikaattori	Vastuutahoja	Yhteistyötahoja
Tarjotaan mahdollisuus lähiluonnon ja rakennetun kulttuuriympäristön kokemiseen ylläpitämällä olemassa olevia virkistysreittejä, luontopolkuja, ulkoliikuntapaikkoja ja luomalla virtuaaliopastuksia ulkoilureiteistä.	Ylläpidettävien virkistysreittien, luontopolkujen ja ulkoliikuntapaikkojen lkm	*Kunnat *Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö *Etelä-Karjalan museot *Matkailualan toimijat	*Suomen latu ry:n jäsenyhdistykset *Kaakkois-Suomen ELY-keskus *Saimaa Geopark * Aluekehitysyhtiöt
Lisätään ulkomaalaisten ja kotimaisten matkailijoiden sekä kuntalaisten kiinnostusta ulkoilla lähiympäristössä ja tutustua luontoon tuotteistamalla luontoelämys sekä luomalla ja ylläpitämällä karttoja ja nettietopankkia tarjolla olevista mahdollisuuksista.	Luodut kartat ja sivusto Materiaalien käyttömäärät (lkm) ja katsomiseen käytetty aika (min)	*Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö *Etelä-Karjalan museot *Saimaa Geopark * Matkailualan toimijat	*Suomen Latu ry:n jäsenyhdistykset *Allergia- ja ympäristöinstituutti *EKLU Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry *Muut järjestöt *Aluekehitysyhtiöt
Lisätään ulkoilun määrää ja mahdollistetaan syvällisempi luontokokemus järjestämällä eri ikäryhmille suunnattuja, ohjattuja luontoretkeä ja ulkoilutapahtumia ympäri vuoden käynnistämällä ympäristöluontotoimintaa/ ulkoilukummitoimintaa.	Koulutettujen ympäristöluotsien / ulkoilukummien määrä Järjestettyjen retkien määrä eri vuodenaikoina	*Suomen Luonnonsuojeluliitto Etelä-Karjala ry	*EKLY Etelä-Karjalan Lintutieteellinen yhdistys ry *EKLU Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry *Suomen Latu ry:n jäsenyhdistykset *Muut järjestöt *Maaseudun sivistysliitto MSL *Matkailualan toimijat
Varmistetaan osallistavan luonto- ja kulttuuriympäristökasvatuksen toteutuminen eri ikäryhmille järjestämällä luontokouluja ja ympäristövastuuta edistäviä hankkeita.	Määrärahojen määrä Hankkeiden lkm Luontokouluihin ja hankkeiden tapahtumiin osallistuneiden lkm	*Suomen Luonnonsuojeluliitto Etelä-Karjala ry * Etelä-Karjalan museot *Muut kulttuurikasvatusta ja luontokasvatusta tekevät tahot	*Saimaa Geopark *Suomen Metsäkeskus *Luonto- ja ympäristökasvatuksen tukiverkosto LYKE
Vakiinnutetaan luonto- ja kulttuuriympäristökasvatus perustamalla maakunnallinen luontokeskus ja/tai kiertävä luontobussi.	Määrärahojen määrä Keskusten / bussien perustaminen	*Saimaa Geopark opastuspisteet/ -keskukset	*Ympäristökasvatusta tekevät järjestöt ja säätiöt *Matkailualan toimijat *Kaakkois-Suomen ELY-keskus *YM, MMM *LUT, LUKE

Lähtökohta: Etelä-Karjalassa panostetaan hiilineutraaliuteen ja jätteenkäyttöön kuntatasolla. Maakuntalaiset eivät kuitenkaan vielä koe riittävää omistajuutta aiheeseen, eivätkä täysin tunnista omia vaikutusmahdollisuuksiaan. Kulutuksen kestävyttä halutaan parantaa ja materiaalihukkaa vähentää näkyvällä kuluttajavalituksella sekä kestävän kehityksen periaatteita noudattavilla hankinta- ja kulutuspäätöksillä

Tavoite: Kulutus on kestävällä tasolla Etelä-Karjalassa

Toimenpide	Indikaattori	Vastuutahoja	Yhteistyötahoja
Parannetaan sesongit huomioon ottavan luomu-, kasvis- ja lähiruuan näkyvyyden ja tunnettuutta aktiivisella viestinnällä ja osallistavilla kampanjoilla.	Kampanjoiden määrä	*Kaakkois-Suomen ELY-keskus *Kuluttajaviestintää- ja neuvontaa tekevät tahot	*Ruuantuottajat, MTK *ProAgria Etelä-Suomi *Martat *Muut järjestöt *Elinkeinoelämä
Edesautetaan vähäpäästöisempiin liikennevälineisiin siirtymistä ja energiankulutustottumusten tehostamista aktiivisella viestinnällä ja osallistavilla kampanjoilla.	Kampanjoiden määrä Julkisen liikenteen käyttöaste (matkojen lkm) Työmatkapyöräilyn määrä	*Kaakkois-Suomen ELY-keskus *Imatran seudun ja Lappeenrannan seudun ympäristötoimet *Muut kuluttajaviestintää ja -neuvontaa tekevät tahot	*Kuntaorganisaatiot *Elinkeinoelämä *Järjestöt
Varmistetaan valintojen kestävyys ja hävikin minimointi näkyvällä viestinnällä ja kampanjoinnilla sekä ottamalla käyttöön kestävän kehityksen periaatteet huomioivat hankintaohjeet julkisorganisaatioille.	Luodut hankintaohjeet Käytetyt hankintakriteerit	*Kuluttajaviestintää ja -neuvontaa tekevät tahot *Kaakkois-Suomen ELY-keskus *Hankintaorganisaatiot	*Uusi maakunta *Yrittäjäyhteisöt *Järjestöt
Energiankulutuksen ilmastokuormitusta ja syntyvän jätteen määrää vähennetään ja parannetaan syntyvien jätteiden hyödynnettävyyttä ottamalla käyttöön kuntaorganisaatioissa ohjaavat, konkreettiset toimintaohjelmat.	Luodut toimintaohjelmat Toimintaohjelmiin perehdytetty henkilöstö Yksiköt ja organisaatiot, joissa ohjelma käytössä	*Kuntaorganisaatiot	*Ympäristöohjelmia laativat tahot, kouluttajat ja konsultit *Järjestöt

Lähtökohta: Etelä-Karjalaan toivotaan yhteistä positiivista tahtotilaa kestävän kehityksen eteenpäin viemiseksi. Kestävän kehityksen toteutumisesta, omista vaikutusmahdollisuuksista ja meneillään olevista kampanjoista Etelä-Karjalassa saatava tieto koetaan riittämättömäksi ja vaikeasti löydettäväksi.

Tavoite: Eteläkarjalaiset saavat monipuolista, positiivista ja helposti ymmärrettävää tietoa kestävän kehityksen toteutumisesta ja tuntevat omat vaikutusmahdollisuutensa kestävän kehityksen eteenpäin viemiseksi.

Toimenpide	Indikaattori	Vastuutahoja	Yhteistyötahoja
Tarjotaan tietoa ja kannustetaan kuntalaisia kestävän kehityksen mukaisiin valintoihin näkyvän kampanjoinnin avulla sekä hyödyntämällä monipuolisesti erilaisia medioita kohderyhmä huomioiden	Järjestetyt tapahtumat, koulutukset, kilpailut, kampanjat Medianäkyvyys	*Kuntalaisviestintää ja -neuvontaa tekevät tahot	*Elinkeinoelämä *Järjestöt *Oppilaitokset *Kuntaorganisaatiot *Aluekehitysyhtiöt *Uusi maakunta
Luodaan tiedon (materiaalit, oppaat, alueen asiantuntijat, tapahtumat, koulutukset, hyvät käytännöt ja tarinat) löytämisen helpottamiseksi sivustot: verkkosivusto ja Facebook-sivu. Sivustoja ylläpidetään aktiivisesti.	Päivitysten lukumäärä Kävijämäärä Julkaisujen tavoitavuus	*Kaakkois-Suomen ELY-keskus	*Viestintäasiantuntijat kestävän kehityksen Hiirenkorvalla-verkostossa *Kohderyhmää edustavat sisällön tuottajat *Aluekehitysyhtiöt *GreenReality-sivusto
Varmistetaan päätöksenteossa tarvittava tieto kestävän kehityksen kasvatuksesta ja viestinnästä tiedottamalla kuntien päättäjiä ja ylempiä virkamiehiä Kestävän kehityksen kasvatusta 2025 -toimintaohjelmasta ja sen tavoitteista.	Kestävän kehityksen kasvatusta, neuvontaa, viestintää ja koulutusta huomioitu päätöksen teossa Toimintaan saadut resurssit	*Kestävän kehityksen Hiirenkorvalla-verkosto	*Suomen ympäristökasvatuksen seura FEE Suomi
Vahvistetaan kestävän kehityksen käytännön toteutumista työyhteisöissä siten, että työpaikoilla ja työyhteisöissä, kouluilla ja päiväkodeilla on kestävän kehityksen toteutumisesta vastaava henkilö, ns. Keke-vastaava tai Ekotukihenkilö.	Kestävän kehityksen toteutumisesta vastaavat Keke-vastaavat /Ekotukihenkilöt maakunnassa	*Kuntaorganisaatiot *Yritykset *Muut organisaatiot	*Helsingin kaupungin ympäristökeskus ja HSY

Lähtökohta: Etelä-Karjalassa on paljon hyviä neuvontaa, viestintää ja kasvatus-työtä tekeviä tahoja. Toimijat kuitenkin kokevat että toimijakenttä on hajanainen eikä mahdollisuuksia verkostoitumiselle, yhteistyölle, tiedon jakamiselle tai vertaisoppimiselle ole riittävästi. Myös kouluksia oman osaamisen ylläpitämiseen ja kasvattajamallin kehittämiseen tarvitaan.

Tavoite: Etelä-Karjalassa tehdään ammattitaitoista ja innostavaa kestävän kehityksen kasvatus-yhteistyötä.

Toimenpide	Indikaattori	Vastuutahoja	Yhteistyötahoja
Kartoitetaan mahdollisuuksia perustaa maakunnallinen kestävän kehityksen kasvatusneuvoja- ja koordinaattori vahvistamaan kestävän kehityksen toteutumista ja toimijoiden välistä yhteistyötä ja Etelä-Karjalassa.	Palkattu työntekijä Pidetyt neuvontatilaisuudet	*Kunnat	*Uusi maakunta *Elinkeinoelämä *Kaakkois-Suomen ELY-keskus *YM, MMM
Varmistetaan ammattitaitoinen ja motivoiva kestävän kehityksen kasvatus- ja viestintätyö tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua osaamista tukeviin koulutuksiin.	Toteutuneiden koulutusten määrä/vuosi Koulutuksiin osallistuneiden määrä Keke-passin suorittaneiden henkilöiden määrä	*Organisaatioiden Keke-vastaavat / Ekotukihenkilöt; tai koulutusvastaavat	*Saimaan ammattiopisto Sampo *Suomen Ympäristöopisto SYKLI *Muut koulutusten tarjoajat *Työnantajatahot
Toimijoiden välistä yhteistyötä tuetaan toimenpideohjelmaa toteuttamalla sekä yhteisillä verkostotapaamisilla, joihin kutsutaan näkyvästi ja laajasti toimijoita Etelä-Karjalasta	Vuosittaiset tapaamiset Osallistujamäärä Vuosittainen toimintasuunnitelma ja toteutuneet toimenpiteet	*Kaakkois-Suomen ELY-keskus *Kestävän kehityksen Hiirenkorvalla-verkosto	*Kuntaorganisaatiot *Järjestöt *Elinkeinoelämä *Oppilaitokset
Mahdollistetaan kestävän kehityksen hankkeiden toteutumista selvittämällä potentiaalisia rahoituskanavia ja hankehakijoita sekä välittämällä tietoa rahoitusmahdollisuuksista.	Syntyneet hankkeet Saatu rahoitus	*Kaakkois-Suomen ELY-keskus	*Aluekehitysyhtiöt *Oppilaitokset *Säätiot *Keski-Suomen ELY-keskus

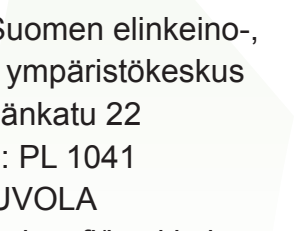

Lähtökohta: Kestävän kehityksen kasvatus on osa kaikille tärkeitä tulevaisuuden taitoja ja aihe tulee nostaa näkyvämmäksi kaikessa opetuksessa ja kasvatuksessa. Opettajien ja kasvattajien oma innostus ja osaaminen, kasvattajamalli, on kestävän kehityksen edistämisen lähtökohta. Oppilaitoksissa ja päiväkodeissa tehdään paljon hyvää työtä, mutta hajallaan oleva tieto ja kokemukset eivät ole helposti hyödynnettävissä, tieto ei leviä.

Tavoite: Kestävän kehityksen kasvatus toteutuu varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa kaikilla opintoasteilla Etelä-Karjalassa

Toimenpide	Indikaattori	Vastuutahoja	Yhteistyötahoja
Kestävän kehityksen kasvatus sisällytetään kunnalliseen ja yksikkökohtaiseen opetuksen ja varhaiskasvatuksen suunnitteluun.	Kestävän kehityksen toimenpiteiden määrä suunnitelmissa	*Kuntien kasvatus-, sivistys- ja opetustoimet. *Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien johto.	*Koulujen rehtorit, päiväkotien johtajat. *Päiväkotien, koulujen, oppilaitosten keke-vastaavat
Varmistetaan kasvatushenkilöstön osaamisen kehittyminen, hyvien käytänteiden ja -kaminen sekä verkosto-opiminen luomalla vapaaehtoinen henkilötiimi, ns. keke-tiimi, joka tapaa säännöllisesti ja suunnittelee toimintaa yhdessä.	Jaettujen hyvien käytänteiden määrä Yhteistyössä toteutettujen tapahtumien ja toimenpiteiden määrä Tavoitettujen lasten nuorten ja aikuisopiskelijoiden määrä	*Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien henkilöstö.	*Kuntien kasvatus-, sivistys- ja opetustoimet. *Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien johto.
Vahvistetaan kokemusperäistä oppimista mm. osallistamalla opiskelijat, nuoret ja lapset kestävän kehityksen kasvatukseen noudattamalla ”oppilaat opettavat toisiaan” ja ”isommat opettavat pienempiään” periaatteita.	Toteutuneet osallistamisprojektit ja tempaukset. Tavoitettujen lasten nuorten ja aikuisopiskelijoiden määrä	*Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien henkilöstö.	*Kuntien kasvatus-, sivistys- ja opetustoimet. *Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien johto.
Huomioidaan kestävän kehityksen eri osa-alueet ekologinen, sosiaalinen, kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys sekä yrittäjyyskasvatus laajasti kasvatuksessa tekemällä yhteistyötä eri sidosryhmien ja toimijoiden kanssa.	Yhteistyössä toteutettujen tapahtumien ja toimenpiteiden määrä Tavoitettujen lasten nuorten ja aikuisopiskelijoiden määrä	*Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien henkilöstö.	*Wirma Lappeenranta Oy *Yrityskylä Kaakkois-Suomi *Saimaa Geopark *Vastaanottokeskus, palvelutalot *Elinkeinoelämä *Järjestöt
Vahvistetaan kestävän kehityksen toteutumista lisäämällä kestävän kehityksen toimintamallien ja ohjelmien käyttöönottoa, esim. Vihreä Lippu -päiväkotien ja koulujen määrää.	Käyttöön otettujen kestävän kehityksen ohjelmien määrä Vihreä Lippu -päiväkotien ja koulujen määrä	*Kuntien kasvatus-, sivistys- ja opetustoimet. *Koulujen, oppilaitosten (kaikki koulutusasteet ja oppilaitokset) ja päiväkotien johto.	*Suomen ympäristökasvatuksen seura FEE-Suomi *OKKA-säätiö

Kaakkois-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Salpausselänkatu 22
Postiosoite: PL 1041
45101 KOUVOLA
www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

www.ely-keskus.fi